

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál úri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba a kívánt példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Követjelöltek. Miniszteri rendeletek. Nyiltlevél Vasvári Pálhoz. Vidéki mozgalmak: Csanád, Zemplén, Szatmármegyékben.)

Külföld. (Ausztria; (Bécsben máj. 26án újabb lázadás) Francia, és Németország.)

Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

A követjelöltek.

Beh áldott vagy te Hunnia! Benned minden magától is megterem. Bátorság és vad mák, művészet és csicsóka, tudomány és gomba, ah mi könnyen kelnek és virulnak a te földedben! Ásni, vetni, gyomlálni, irtogatni: mindez nem sokára szükségtelen fáradság lesz. Csupán aratni járunk ezentul, még pedig muzsika mellett.

Más szóval annyit akarunk mondani, hogy az *önhittség* pontja körül még nem történt meg Hunniában a' szükséges forradalom.

Pedig, komolyan szólva, a' jövő törvényhozó gyűlésre nézve épen a' személyek kérdése, tehát egyelőre nem a' *quid*, de csakugyan a' *quis?* a' legfontosabb kérdés.

Mert sületlen beszéd az, édes polgártársaim, hogy a' tekintélyek kora valaha lejár. Csupán némely egyedek tekintélyének mulik el az ő ideje; de általában a' tekintély soha nem mehet ki divatból: mivel az, örök szüksége minden időnek.

És ha már ez igaz, akkor ugyan minő tekintélye volna legközelebb törvényhozásunknak Európa, és a' hazai 15 millió nép előtt, ha egy illy rendkívüli országgyűlés tagjai legnagyobb részben amolyan széllé béltel talentumokból állának, minők ez idő szerint számnélküli sokaságban találodnak elő?

Azt nem igen csudáljuk, ha szépnek képzei magát a' ripacs; ha erősnek hiszi magát a' gyenge; mert ezen tulajdonságok egész misége relativ. De hogy bőlcsnek adja ki magát az, a' ki semmi tudománynak, ismeretnek nem bír elméleti, nem gyakorlati alapjaival; csupán néhány politikai phrasis kong ki belőle minden öntudatosság nélkül, hogy az illyen, mint törvényhozó, tehát a' mai nagy időben mint népoktató, népvezér, léphessen föl, önmagával minden nyomon ellenkezés, és mások előtti pirulás félelme nélkül: ez sehogy sem fér agyunkba. A' tudományosság (legyen akár elméleti, akár gyakorlati) mindig valami absolut dolog, mely nem méretik előbb össze kevesebb tudás, kisebb képzettséggel, hogy e' szerint csupán relative magát bölcseségnek kanonizálhassa: az ész és értelem bizonyos fokig kül mértéket fel sem vesz, hanem csak önmagában mérheti meg magát; és ha ezen fokig sem jutott még el a' ti positiv képzettségűk, kedves nagymerő polgártársak 's különösen táblalibrák! akkor ne buzogjatok olly kézzelábrál az értelmiség templomának papjai lenni! Gondoljátok meg, hogy egy — kivált forradalmi — törvényhozás, ha helyesen működik, századoknak, sőt ezegeknek épít; ha pedig okatlanul működik, még egy pillanatnak sem épít, de könnyen örökre minden lerombol, eltemet. Az istenség világalkotó munkája, és egy forradalmi törvényhozás műve közt nagy a' hasonlat. De a' történet egy embert sem mutat föl, ki illy teremést előstudium és kellő önképzettség nélkül valaha végbevitt volna. A' szentkőnyv is csak egy p'ár lényt emlit olyat, kik sem nem szántottak, sem nem vetettek a' positiv értelem mezején, — és mégis arattak.

Alkalmazzuk mindezeket egészen világosan.

Az ország választókerületeiben, biztos tudomásunk szerint, olly egyediségek is kapaszkodnak követségre, kik, ha magyar hazánk földabroszát kezökbe adnók: Fiumét, vagy Pestet 24 óráig sem tudnák fellelni rajta; kik a' törvénynek legrövidebb compendiumát sem tevék egyáltalán magukévá, úgy, hogy ha p. o. a' római birodalomnak egykori legnagyobb kiterjedéséről akarnók hallani véleményüket, felpattannának: hogy tőlük illyesmit kérdeni becsületsértés! és hamarabb megvinának egypár golyóra, mintsem megfelelőnek arra, a' mit tőlük kérdeznék. A' közjog, a' közgazdászati tana előtök ismeretes ugyan, de csak azon határig, meddig ama könyvek czimeit terjednek, mellyek üveg-szekerényükben, olvasottságuk czégéreül, fölmetszetlen tiszta kötetekben pompáznak, 'stb. 'stb.

Az illy urak a' követi pályát csak önzó hiu czéljaik eszközének, csak hágesónak tekintik.

De ebbeli nézetük is okatlan és szüretlen.

Mert, miután a' forradalom mindenben r'elissá teszi az életet: ugyan mire lehetne őket bármí szakban süker-

rel használni, kik nemcsak szakismeretekkel nem, de egyáltalán semmi igazi ismeret-alappal nem bírnak!

Ezért figyelmeztetjük rájuk a' hazát, mellynek nem parádé-köve tekre van szüksége, épen most.

Felhívjuk azon leendő tagjait a' leendő fontos törvényhozásnak, kik a' satyra, és sarcasmusok hatalmát birandják: használják e' hatalmat a' legmetszőbb éllel ott a' törvényhozó asztalnál mindazok ellen, kik midőn követségre toladódnak, — tulmentek a' kaptán.

És mit tegyünk mi, hogy ki rostáltassanak ezen konkolyok a' tiszabuzából — még aratás előtt?

Feleletül: álljon itt egy honfias kérelmünk a' politikai lapok szerkesztőihez:

Mielőtt a' választási közvetlen mozgalmak hazaszerte megkezdődnek: kérjük be az illető szerkesztők lapok számára minden megye, kerület és városból azon természetes jelöltek neveit, kik nem önmaguktól, eltelve merő értelmi káprázattal, lépnek fel jelöltekül, habár különben senkinek eszébe nem jutna is nevök, hanem a' kik úgy a' fiatalság, mint a' korosbak, úgy a' nép és polgárok, mint a' nemesek osztályából a' közéletben már hatással működének, azaz kik bizonyos idő óta gyakorlati kitünőbb képességüknek az előadásban, 's egyszersmind elméleti képzettségüknek valamely ismereti szakban nyilvános, elvitathatlan jeleit adák, rendületlen hazafiai jellemökre, szabadságszeretetre nézve semmi gyanu alá nem jöhetnek, és kik ekkép arra nézve, hogy a' törvényhozás nagy munkája körül is eredményesen közredolgozni tudnak: már elismert kezességet és biztosítékot nyújtanak. —

Ezen neveket előre kitudni, hirlapok utján népszerűségök emelésére, közzététel, jellemzés és ajánlás által hatni: egyik legfőbb, legmellőzhetlenebb feladata ugyis az időszaki sajtónak, melly, hogy hivatva van a' törvényhozást mind subjectivitásaira, mind objective teendőire nézve előkészíteni: — már megállapodott közvélemény. *)

A' hadügyminiszter. Megszokott 35 éves hadipályáról, hazám és királyomtól urunktól, a' hazai hadügy élére állítván; midőn ennek súlyos terhét gyöngé vállaimra venném, 's azt mindannyi tisztelt polgári hatóságnak egész hódolattal jelenteném; — tekintve azt, hogy a' valóban nagyok sem nélkülözhetik a' közös segílyt és hozzájárulást — e' szerint én is, ki jelen körlevélemben magamat bemutatva, önöket üdvözölöm, — annál inkább igénylem és kikérem tanácsukat és közremunkálásukat: hogy e' bonyolodott és borongós időben, a' honnak valódi hasznát e' pályámon is előmozdítani mindinkább képes legyek.

Ki egyébiránt midőn legjobb akaratom mellett, szolgálati készségemet, egyszersmind alkotványos uton leendő haladási törekvésemet följajánlom, egyuttal magamnak igaz honfiai barátságukat és szívessegöket ismételve kikérem.

Mészáros Lázár.

Pénzügyminiszteri rendelet a' hitelintézet (Hypothek-bank) föllállítására ügyében.

Az 1848. évi XIV. t. cz. rendelete következtében a' földbirtokosok javára haladék nélkül föllállítandó hitelintézet alap-szabályai már nyomtatás alá adatván, legközelebb közhírré fogtételni; 's az intézet egybeszerkesztése immár eszközlésbe vétetett.

Ezen intézet működésére megkivántatik, hogy ország-szerte minden megyében, kerületben 's a' szükséghez képest egyes városokban is ügynökei legyenek, kiknek hivatásuk leendő, a' kölcsönért folyamodóktól az irományokat átvenni; a' kölcsön biztosítékul szolgáló földbirtokot szabályszerűleg megbecsültetni; a' kötelező levél aláírását, betáblázását 's telekkönyvezését eszközölni; a' kölcsönül adandó pénzt v, hitelleveleket kézhez szolgáltatni 's az intézet biztosítására lekötött birtokokat időnkint megvizsgálni, és állapotokról az intézetet tudósítani.

*) Nem tudjuk, mikép fogják fel más lapok saját hivatásukat. Mi (a' Jelenkor) — főleg miután új programmunk a' közönség előtt már ismeretes — az idő komoly mtése szerint eslekszünk, midőn a' jövő törvényhozás roppant fontossága érzetében tisztelettel felhívjuk a' megyék, kerületek és városok mindazon buzgó közügyi bajnokait, kik az érdeklött nagy czélt velünk és általunk is előmozdítani kívánják: „szíveskedjenek kebelük-ből azon tisztelt hazafiak neveit, kik egy követ mai hivatásának megfelelni tudnak is, akarnak is, velünk mihamarabb pontosan tudatni, miszerint mi öket a' honnal, 's a' hon velök idejekorán megismertethessük, 's ezen viszonyhatás által úgy az ő személyes állásukra, valamint általuk a' hon állására szilárdítólág munkálhassunk.”

A' szerkesztőség.

Ezen ügynökök, az illető hatóságok ajánlatára, a' pénzügyminiszter által neveztetnek.

Egy megyében vagy kerületben a' szükséghez képest több ügynök is nevezethetik; azonban mindeniknek meghatározott külön kerülete leendő.

Miszerint tehát az intézet működésének megkezdése, mit a' földbirtokosok érdeke siettetni javesol, az ügynökök megválasztása miatt késleltetést ne szenvedjen, ezennel mindazok, kik a' hitelintézet ügynökségét elvállalni hajlandók, hivatalosan fölszóllítanak: hogy ajánkozásaikat azon törvényhatóság-hoz, mellynek kebelében laknak, benyujtani annál inkább siessenek, mivel az ország minden törvényhatóságai, e' tárgy-bani rendeletem vételétől számított tizenöt nap alatt, a' kebelökbeni ügynökök számának a' működésök kerületének javaslatba tételére, nemkülönb az okadatolt ajánkozásoknak véleményes fölterjesztésére, mai napról általam utasítottak.

Mivel pedig a' hitelintézeti ügynökség, pénz- és pénzértékü vagyonkezeléssel jár, ez pedig nemcsak feddhetlen becsületességet 's a' vidékbeli lakosság bizodalmat, hanem egyszersmind független állást 's körülmény szerint fekvő javakban vagy más biztos fedezetü értékben 5—10 ezer pftnyi biztosíték-nyujtást is igényel; az ajánkozásoknak ezekre vonatkozólag szükséges bizonyítványokkal és kimutatásokkal ellátása kívántatik.

Kellő tájékozás végett, a' hitelintézeti alapszabályoknak az ügynökségekre vonatkozó lényegeseb tartalmáról — addig is, míg az alapszabályok, legfőlebb egy hét lefolyta alatt, egész terjedelmökben közhírré tételének — a' közönség ezennel a' alatti mellékletben tudósítván. *) Kelt Budapesten, május 27kén 1848. Kossuth Lajos, pénzügyminiszter.

Az igazságügyi miniszter Pestvárosi köszönésének.

A' pestvárosi börtönök legnagyobb része sötét, nedves, nehezen szellőztethető 's fölötté egészségtelen; illy tömlőz-be záratnak nemcsak az elítélt bünösök, hanem a' vizsgálat-alatti vádlottak is; nemcsak azok, kik súlyos büntetést követnek el, de akoborlásért vagy koldulásért rendőrileg befogattak is. És még ezen felül hely szűke miatt számosabb egyének záratnak össze apró, nedves, sötét, egészségtelen börtönökbe, 's a' tömlőzők lakói az őrizeti személyzet csekély száma miatt csupán a' tömlőzők előtti elzárt földalatti sikátorra bocsátatván időnkénti szellőzés végett, még egészséges jó levegőt sem szíhatnak.

A' börtönök illy állapota, kivált az ország fővárosában, undorral 's borzadással tölti el a' jobb ember kebelét. Ezen állapotot tovább is eltérni, súlyosan vétkes hanyagság volna, igazság, méltányosság és emberiség ellen. — Guny volna a' civilisátiónak.

Oda utasítom tehát a' város közönségét, hogy addig is, míg a' börtönök állapota az egész országban czélszerűbben rendeztetik, haladék nélkül gondoskodják börtönei jelen állapotának javításáról, és ha egyébként rögtön nem lehetne a' bajon segíteni, keressen módot abban, hogy valamely köz-vagy magán-épületet bérelhessen ki, mellyet új börtönök építéseig, hasonló czélra fentarthasson. Ügyeljenek a' város tisztviselői különösen arra, hogy számos egyént egy börtönbe öszsze ne zárjanak, mert ez egészségtelen és erkölcsiségnek egyaránt veszedelmes. Ne felejtsek, hogy a' vádlott ítélet előtt még bünösnek nem mondhatatik, 's annak irányában igazságtalanságot követ el a' közállomány, ha személyének letartóztatásán kívül, neki szenvedéseket is okoz, miket a' letartóztatás biztosága mulhatlanul meg nem kíván. — Ne felejtsek, hogy a' bünös ellen kimondott ítélet is sokszorosan súlyos, ha az a' büntetésül kiszabott időt rosz és egészségtelen börtönben kénytelen eltölteni; a' bírónak kimondott ítéletét pedig magában a' végrehajtásban még meg is súlyosítani, igazságtalanság, kegyetlenség.

Tételessék továbbá haladék nélkül rendelés, hogy a' rabok időnként elegendő őrizet mellett tiszta és egészséges levegőre bocsáttassanak, és ha a' város őreinek eddigi száma e' czélra nem elégséges, szaporítsák azokat, 's legyen szoros ügyelés arra is, hogy valamelyik orvos a' város börtöneit naponként meglátogassa, 's a' beteget azonnal kórházba vitesse. —

A' kisebb rendőri kihágásokért letartóztatott egyéneket csak néhány órára is olly börtönbe zární, minő a' pestvárosi börtönök nagyobb része, gyakran súlyosabb büntetés, mint a' mit a' legszigorubb ítélet mellett is vonhatna maga után az elkövetett kihágás; gondoskodják tehát a' város ezek számára is czélszerű elzárási helyekről.

*) Közlebbi számmnkban közöljük.

Szerk.

Nem kétkem, ügyeltek eddig is a város tisztviselői arra, hogy mind azok, kik csupán rendőri kihágásért lőnek béki-sérve, még azon napon, vagy legkésőbb a következő nap reggelén, — azok pedig, kik valamely büntettről vádolva kerültek börtönbe, legfőleg harmadnap alatt — törvényes bíró elébe állíttassanak, s ellenük a törvényes eljárás czél-szerű lehető legnagyobb gyorsasággal folytatassék s be-vegeztessék; — csak azt említem meg, hogy minden e' rész-beni mulasztás súlyos felelet terhét vonná maga után.

Elvárom mindezekre nézve a városnak serény és pon-tos intézkedéseit, s a teljesítettekről azonnal jelentést kívá-nok. — Tudom, hogy ezen ideiglenes javítások is nevelik a városnak amugy is tetemes költségeit; de itt az igazság s em-beriség rovására gazdálkodni akarni vétek volna.

Végre méltányló elismeréssel kell megemlítenem a vá-rosi rabok kórházához rendelt orvosnak, Düffel urnak a be-teleg rabokkal szelid bánásmódját s kitünő szorgalmát, mely-lyet általam a pesti börtönök megvizsgálására kiküldött osztá-lyigazgatónak, Bónis Sámuel urnak hivatalos jelentése sze-rint maguk a beteg rabok is a vizgálatjelölt előtt hálásan kiemelték, s kívánom, hogy erről maga Düffel ur is a város által értesíttessék. Pest, május hó 25. napján 1848.

Deák Ferencz, igazságügyi minister.

Pest, majus 29kén.

Ki ellenségét kicsinyli, saját ereje kifejtését hanyagolja el, ki nagyítja, magát kicsinyíti és csüggetteggé tevén, előnyt nyújt a vérszemre kapandó ellenségnek. Amott a rövid látás, emitt a rémület növeszti az ellenerőt: első eset-ben a meglepetés hatálya, másodikban a szám el-borító játéka verhet le bennünket menthetlenül.

Ismerni kell tehát legelőbb az ellenséget, czél-jával együtt; ismerni mégelőbb, vagy ugyanakkor ma gun-ka t, kockánforgó ügyeinkkel egyetemben, — hogy hideg számításal összerathassuk a mérközési erőket.

De ismerni szükség a viszonyokat is, mik mindünnen környeznek; ismerni az időt, mellyben jelen-nen élünk, s jövőben élni akarunk; ismerni a tért, melly működéseink színpadjaul szolgál vala.

Lássuk tehát, kik ellenségeink?

Amott a fin-tengerből mellett éjszakra másfél szá-zad óta szőnek tervet arra, hogy egy ellenállhatatlan inpo-náló, vagy épen törvény-dictáló birodalomra óriásodjék az éjszaki hatalom. A szláv faj uralkodása megörökíteni czé-lozzatik egész Európa fölött. Ujabbidőkben, legkivált a 90ki forradalom óta e' czél mellé egy másik istüzetett öntudatos, t. i: az absolutismus meggyökeresítése, melly bizonyos csa-ládoknak kényelmes jövedőt biztosítván — az illetők előtt ki-mondhatlan vonzerővel bír, még egyuttal hatalmas családok a fejedelmek elkábitására, hogy az elsőb titkos czélok előmoz-dításához eszközül felhasználhassanak. Mert ki nem tudja, hogy a korszellem forradalom ótai fejleményében egyeseké fölé emelvén a közérdeket, minden ezzel ellentétbe hozott érde-ket, — legyen bár az maga a trón — száműzni törekszik. És minthogy csakugyan a trónok érdeke többnyire éles ellen-tétben áll a közérdekkel, sok helyütt a had bevallottan elle-nök irányoztatik. Európának republikai tendenciáját csak a vak nem látja, mit láthatólag fejleszt azon makacs jogtagadás, vagy épen jogfosztogatás, mi a trónok részéről oly kiálltólág üzetik a népek ellenében.

Ése' tendentia s általában a szabadelvűség az, mellyet az éjszaki óriás lelkéből gyűlölt, s meggyűlölt minden uralkodó családdal, kiket frigyébe vonni alattomos érdeke kívánja, mint ez napról napra láthatóbbá válik a nyílt szeműek előtt.

Éjszak ellenséget ismer a szabadelvűségben, s hogy ugyanezt lássanak benne a trónok is, országainak kirivóvá tenni igyekszik azt ravasz politikájával. Melly fegyvert szétü-rendő volna, használja elámitottai ellen. Izzgat, hogy igaz-hasson, s igaztatni törekszik fajrokonáival, hogy aztán biz-tosabban nyakukra hághasson.

Épen úgy tesz a birodalmán kívül fekvő szlávokkal, mint durva kedélyű férfi a hajadonnal, édességeket sugdoz füle-ibe, finom lenni igyekszik: mignem hálóba kerít a tévedőt, ki csak a háziab életnél érezi, mennyire csalódott, midőn álarcz-talanul lép föl a gaz csabitó. —

Oroszország durva politikájának titkos szálai átszövőd-nek Európa nagyobb részén: a kabinetkemberei régóta zsold-jába szegődtek, hogy a jégcoloz telhetlen torkába kerítsék a népeket a leggyalázatosabb rendszer által.

A háló a török és ausztriai birodalomra vetetett ki leg-nagyobb eszélyvel: amaz már hurkon akadt szegény, emez sem áll messze az örvény szélétől, hacsak talpon nincsenek jobb-jaink. —

Hazánk volna épen a legkövőbb falat, de egyszer-smind diadalának legnagyobb gátköve, mint volt hajdan a tör-ök barbarsimus ellen.

Oroszország tehát a mi fő s legfélelmesb ellenségünk. Főlelmes, mert támaszt ott lel, honnan a legfőbb jót várni megszokták a népek. Fejedelmünk személye körül tekerőd-

zik a kigyó, a fejedelmi családot magát fölaldozni készen, a legalábbvaló ármánykodás ocsmány fegyvereivel.

Az orosz zsoldban levő burocracia a birodalombeli szláv törekvéseket folyvást ápolgató s most, midőn hazánk-ban a szabadelvűség diadalmasan fölemelte fejét, hogy szét-rázza azon machinát, mellyel a népeket elbutíták, — a sa-rokba szorult szörny végerőkődéssel dobtaközének Eris almá-ját. A szlávok vérszemre kapva mozogni kezdenek, ábrándos hitőkben külön császárságról álmodozók. — Horvátországba e' fanaticus párt kebléből rendeltetett egybén. — A burocracia ülteté polezra őt, egy csapásra két legyet csapandó a-gyon, t. i. megállapítani a régi kiváltságos uralmat, egyuttal szolgálmi látszani bérlőjének, — kit azonban, ha kell, el is á-rultak volna, mint gaz czimboráknál szokás. — E burocracia türe, hogy a szláv ajku népek között orosz kalendáriumok osz-tathassanak szét, mellyben idegen istenek bálványozására gyuj-ták a népeket. A fejedelmi szentség vallása, — egy ukázos czárra vitetett át.

A burocraticus gyámolításu szláv propaganda legkö-zelebb fejére nőt pártfogóinak, eszközből hatalommá válandó ez irányban mutatá ki foga fehéret a bécsi mozgalmakban.

Nem kevesebb, mint a dynastiának meglőtosítása czéloz-tatik. Fölmutatják a statisztikát, — játszanak a számokkal, hogy a gyöngye fejüket elbódítsák.

E' számításból mi magyarok jóformán kifeledtetünk, mennyiben önállóságunkat megvédeni erőtlenné tartának. Szerintök, mi a lázadó H. országtól és határvidékeinktől vol-nánk legyőzendők. A támadást tőlünk várják, legkivált a jég-colosz. Mert ha igaz, hogy Szerbországból gyámolítani ig-értetett az illyr mozgalom, ugy bizonyos, hogy Oroszország terve szerint megy a dolog. — A szerbek ugyanis visszaso-ritandók levén általunk, határaikba vitelnének fegyvereink, mit a pétervári politika kedvező ürügyül tekintene, egy nagy hó-dító háborúra. Szerbországot protectiója alatt van. —

A támadást innen várhatjuk. Az erő nagy, de nem kell felednünk, hogy szolgacsoportok küzdenének szabadságaikat féltő vitézeink ellen. És bármily félelmes legyen számra az orosz sereg, — a hisztória tanúsága szerint — támadó hábo-rukban gyengébbek előtt is meghajult már. Általán minden nép legerősebb védállapotában. Nekünk is ez sorsunk. Még szerencsénkben sem szabadna annyira ragadtatnunk, hogy a colosz tertenumán pusztítsunk, mert ott iszonyu dolgok fej-lődhetnének ki.

A többit lássuk közelebb.

Nyílt levél Vasvári Pálhoz.

Tisztelt polgártárs!

Az illyr mozgalmak hazánk életgyökereit porlasztják s így minden honfi köteles azok elfojtásán munkálni, de szük-ség is, mert azok még nem végső fulánkjai a burocracia régi szolgáinak. Mikép kelljen ezen kaján boszszu szülemé-nyeit elnyomni saját erőnk megkiméltésével? az iránt több lát-szólag jónak mutakozó indítvány hangzék. — Véleményem szerint legjobb volna az illyrek ellenébe állitanunk a szabad-ságot szerető oláh barátainkat, kik fájdalmas kebellet nyögik a karloviczi éresek nyögét.

A szláv nemzet s egyház feje a muszka czár. Bács, Krassó, Temes, Torontálban a ráczok összetartanak s gyar-apodnak, Serbiából naponta többen átköltöznek a legszebb banáti kincstári jószágokat markukba szorítván. — 1690ben Arsenius Csernovics ipeki patriarka vezérlete alatt az illyr 40,000 családdal a magyar határszélekre telepedett, Leopold királytól kiváltságot nyert, sok millióból álló nationális fundussal bír, a karloviczi éresek főnöksége alatt tíz püspökből legfényesebb egyházi s nemzeti hierarchyával és számos jószággal ellátott kolostorokat számlál. — Az illyr 1790ki törvény szerint a főhivatalokat viselő, illyr sajátját állha-tosan bizonyítván 18 millió lengyel a 70 millió szláv néptől el volt szakadva csupán r. k. vallása által. A szláv nép között részint Magyarhonban s Erdélyben ugy a szomszéd dunai tartományokban Oláhország, Moldva, Bukovina és Bessara-bia tartományokban, mellyek a magyar koronához tartoztak s mellyekhez jogát most is fentartja, mintegy 8 milliót számi-tó oláh nép római nyelvű s eredetű a szlávhoz semmi ro-konságot nem tart, sőt oly idegen, mint a francia vagy o-lasz római eredetű nép, mellynek sympathiáját a magyar meg-nyerni mindig törekedett. A dunai tartományok a pétervári szláv protectiója alá jutottak s így az oláh népek egy része által gyarapodott a szláv elem, — sőt tulajdon hazájában az illyr-szláv nemzet 2 millió oláh népet magához esatolt. Mu-tatja a történet, midőn Pannoniát elfoglalák őseink, az oláhok ott a Tiszáig laktak — s akkor a hegyes vidékekre szorítat-tak. A 9ik században Cyrill s Method által a keresztény hit-rétérítették s a konstantinápolyi patriarchatushoz, melly akkor a római apostoli székkel egyesülve volt, tartoztak. — Az oláhok egy része a görög szertartást megtartotta s 11ik században a konstantinápolyi patriarchatussal a római egy-házról elszakadtak. —

De később kivált 1439ben a florenczi zsinatban Do-

mian metropolitájok közbejárására egyesültek. A törökök alatt az oláhok elnyomattak, — a török később kiűzetvén a magyar földről, az oláh ismét letelepedett. Az oláhok rituais püspököket nyertek u. m. a sídniczi, várad, munkácsi, ká-rolyfejevári metropolitát s beszercezi püspököt — kik ré-szint Károlyfejevárt tartott zsinatban a 17ik század vége fe-lé a római egyházzal ismét egyesültek. — Az illyr nép alig jött be — keleti szertartása s nemzetisége biztosítván, már is üldözte a görög katholicusokat, kolostoraikat elfog-lalta, maga hatósága alá vetette; az 1741 évi törvény 4. 5. 6. §. bizonyítja.

Az aradi illyr püspök Synesius fegyveres erővel utazta be Biharmegyét s sokféle ígéretekkel a népet maga ható-sága alá kényeltette. Illy eszűzőkkel Magyarhonban, Erdély-lyre pedig Sopronius által 1/2 millió oláha nem egyesült il-lyr egyház kormányra alá jutott. E' veszteségért M. Terézia s József a görög katholicusoknak megyés püspökséget alapí-tottak: munkácsi, körösit, nváradit (750,000 lélek). A n.-váradiban 100,000 lelket az illyr által elfoglalt lakosokból visszatérítették.

És midőn a politikailag annyira ohajtott unio eszméje tanítás s alkalmas könyvek terjesztése által a népben érnei kezdett: 1846. január havában az orosz czárnak Bécsből el-elmenetele után febr. 21én a nemegyesült egyházi rend ké-relmére a visszatérés a nemegyesültekre is kiterjesztetett — mit a fenálló törvények még akkor tiltottak, miről a ha-za kormányzékai meg sem kérdeztettek. E' resolútiót a kar-loviczi metropolita ugyanott s akkor kiadott pástori levelé-ben országszerte kihirdetette; az egész hazában örömmünnepet s Te Deum laudamus misét hirdetett, melly közben a kar-loviczi metropolita pástori levele taraczk durrogások közt ol-vasztatott föl. Ebből különféle hírek s balmagyarázatok ter-jesztettek a nép közt, hogy t. i. ő felsége meggyőződött: mi-szerint a nemegyesültek vallása a legjobb vallás s azért őfels. azt akarja, hogy azon resolútiót a muszka czár eszközölte, — hogy őfelsége a muszka czár akarójának ki hatalmasabb, mint a mi királyunk — engedett, s így a nem egyesült egyház leg-erősebb s leghatalmasabb. — A nem egyesült papok vásáro-kon mutogatták a király, levelét nagy peccséttel ellátva, melly-ben az új vallás foglalva volt. A nvárad megyében népen-dülések voltak, a nép itasan s csoportosan a papra ment, hogy őt boecássák el az unióból s „igazságot adnák ki“ a templomokat erőszakkal elfoglalta, a rendtelenséget meg-szüntetni akaró szolgabíró, harangot félreverte, dorongok-kal üzte ki a helységből. A nem egyesült papok a népet á-mítandók, házról házra jártak s házszeneléssel kínálgatták a lakosokat, kik elfogadták hiveikül jelentették, ösztönözvén, hogy legyenek „ősi“ vallásukban, azon vallásban, mellyben eldö-deik keresztelkedtek, minthogy ő felsége is akarja. Az illyr papok tudatlanok, az illyr püspökök áruba boecásják a pa-rochiákat.

A hazára nézve ez szomorú követkevényü lenne, ha t. i. egy hatalmas antinationalis lelkületű s külön nemzetet ké-pező öt millioyi nép nem egyesült egyházba olvadna össze, melly szakadatlan összekötöttesben volna azon rokon-érelmü orientális néppel, melly N. Váradtól kezdve Európá-nak egész éjszaki s keleti részét, déli tájékának nagy részét egész Afrikáig foglalja el, és nem hiszi e' valaki, hogy az o-roosz czár a keleti s sláv népet egyesítve Constantin császár-nak trónját Bizanczban feltámaszsa. A szláv nép nem feledte el, hogy hajdan a magyarok földé az övé volt, az uralkodási vágy benne nagy is. A sláv vagy is az illyr 2 millió oláh né-pet magához kapcsolt, igérvén, hogy kiváltságaiban oszto-zand, mellyeket Leopold királytól kaptak, — biztosítván mind nemzetiségök mind keleti szertartásukat. Magyar lé-tünk biztosításáról kell gondoskodnunk. A szláv orientális egyház s nemzetisége terjesztését s ereje feltartóztatását és létünk biztosítását eszközöljük. A magyar nemzet a vallási unio által gyarapodott, a tapasztalás bizonyítja. Vannak a munkácsi és várad egyházi megyékben egész kerületek, hol az orosz s oláh népek ovatosság szükséges — rögtönzések-nek nincs helye, mert a nép ősi szokásaihoz s nyelvéhez ra-gaszkodik, különösen a nem egyesült nép utálja a magyar nemzetet, és a német kormányt annyira, hogy az oláhokat az-zal ijesztik az illyrek az uniótól: hogy magyarok és „nyám-czok“ — németek leendnek. A hon magasztos czélját szük-ség eszközölnünk. A nép könnyen megnyugszik, ha okos megnyugtatói vannak, de szintoly könnyen felingerehető s láztható. — Illy értetlen s neveletlen népek se jogról, se vallásról képzete nincs — muszkaféle restauratiók által esen-des nyugalmát felzavarni s oly nagy népet a magánérdek-nek a hon érdeke ellenére elvadászni, elfoglalni nem lehet. Nem szabad túrnunk, hogy a honban egy külön privilegizál t nemzeti idegen szövöttek és társulat a nemzet érdekét sértse. — Itt csak külön egyházi társulatokról lehet szó — mert ugyanazon rituais és symbolicus könyveik vannak, és a nem unitusok külön nationalis illyr egyházi társulatot képeznek. A nationalis fundusból az illyrek kitiltván a népet azt egy, vagy

más szemtelen eszközökkel megvásárolják. A' népet ott nem meggyőződés vezeti, hanem szellem, 's ha egy helységben csak egynehány tekintélyesbet megnyertek akárminő eszközökkel: ezeket egész tömeg követi.—Az illyrek privilegiumokban soha se háborgattak, még ott sem, hol a' haza java változtatást igényelne p. o. a' kalendáriumban. Az illyr fő vágya az, hogy az oláh népet meghódítsa 's assimilálja. E' nemzet érdekébe vágó körülmények a' nemzet figyelmét felhívják. —Az oláh néphez semmi követelési joga sinez az illyrek, hisz az oláh kezdettől fogva mindig magyar lakos volt, ugyanazért nem lehet sérelme, ha az oláh népből nem szaporodhat inkább szaporodjék a' magyar mint az illyr; és szomorúan kell megvallanunk, hogy bűn volt engednünk az illyreket a' vallási unio által szaporodni. Méltó az aggodalom a' nagy veszedelem miatt, és nincs egyéb hátra, mint saját magyar nemzetiségünk fentartása tekintetéből jogosanköveteljük: miszerint az oláhok az illyrica natiótól és a' karloviczi metropolitától és az illyr egyháztól elválljanak, 's mentőlébb Lugoson vagy Lippán (mert ez volnáközpont) oláh érsekség állíttassék fel. Ezen elv elfogadásáról pedig a' magyar miniszterium azonnal nyilatkozzék.

Igy 1/4 azaz hét nyolcad része a' népnek a' karloviczi metropolitától elszakadna és a' sokmilliomra menő nationális fundus, pénzerő tőle elvonatnék, — az oláh nép is látna pénzének egykor hasznát. Hisz eddig csak bevándorlott ráczok vettek rajta jószágokat. Igaz, hogy egy két előkelőnek toladodva is kínálhattak pénzt kölcsön, hogy féken tartásuk. Az erdélyi oláhokat egy általjában meg ne engedje a' magyar nemzet a' karloviczi metropolita joghatósága alá juttatni, a' mi már meg is kísértetett, a' mennyiben jelenleg fél millió erdélyi nem egyesült oláhnak a' karloviczi metropolita joghatósága alatt álló vicarius adatott. — Erdélybe az erdélyi oláh nép kebeléből független püspök adassék.

Munkálkodjék kegyed ezen ügy létesítésen hatásköréhez képest. Ezen eszmét a' kikindai gyászeset ébreszté föl bennem. 'stb. Május 9én 1848 Dr. Szabó Vazul.

Vidékimozgalmak.

Csongrád megyében f. hó 2án tartatott meg az utolsó közgyűlés, mellynek kisgyűlésileg határozott feladata az új törvények kihirdetése 's annak folytán a' megye nevében kormányzandó választványnak választása lett vala, — melly azonban e' törvényes hivatásán túl egy valóban példátlan eljárással jellemzé magát.

Ezt annál inkább fájlatlathatni, minél inkább remélhetők, hogy a' mindnyájunktól hön üdvözölt első magyar felelős kormány által kinevezett főispán elnökle alatt, — ki a' martius 31ki népgyűlésben a' nép színe előtt a' volt pártok egybeolvadása 's teljes kibékülés jeléül az elnökölő m. alispánnal kezelt fogott, — semmi inkább kerülni nem fog, mint a' törvénytelenység és pártboszszu.

Reményünk meghiusult; ujdon nevezett főispánunk Kárársz Benő székfoglalási ünnepét önkénykedés, párt felekezesség 's kiáltó törvénytelenység bélyegzi. Fájdalom, hogy míg a' volt főköormányzókat pártfőnökösködés gyanuja terhelé, — mi az új főispánban azonnal pártfőnökre ismerni kénytelenítettünk! De szóljanak a' tények 's ítéljen az elfogulatlan közönség.

Előre bocsátjuk, miszerint alkotmányos országunkban alapigazságnak tartjuk, hogy mindenikünk fölött a' törvény uralkodik, és a' törvény végrehajtásának organumai — vetétek legyen bármily vélemény-árményektől eredetűek, a' törvény értelmében tartoznak igazságot szolgáltatni, félretéve elvokonságot 's egyéb emberi tekinteteket. —

A' dologra:

Megjelent május elsőjén este Szegvárott az ujont kinevezett főispán; felkérte őt a' két alispán előleges tanácskozási tartásra, mi megígértett; de később a' főispán, pártjának — mert hisz ő pártfőnöknek bizonyította magát fölszólítására előbb ezzel tanácskozott. Ez előleges tanácskozásból 3 küldött jelent meg a' tisztikar személyzete közt ezt fölszólítva: mondanának le hivatalaikról, mert az ingerült nép kitérését nem akadályozhatni meg; — pedig jól je gyezzük meg, még ekkor nép sem volt jelen, sőt nem is lehetett 's más nap sem volt jelen, mert tisztujtás sehol az egész megyében egy szóval sem volt hirdetve. — A' tisztikar főnöke az első alispán erőlyesen nyilvánítá, miszerint őt és a' tisztikart, hivatalos állásukban a' törvény is őtalmazván, — minden illetén törvénytelen kívánatot visszautasítanak. Ugyanazon nyilvánítás másnap május 2a reggelén a' tisztikar által, személyesen is ismételtetett a' főispánnal, 's ez a' törvény rendeletére, annak megtartása iránt felelős hivatalára 's erre mindjárt leteendő esküjére figyelmeztetve, a' tüstint első lépéssel elkövetendő törvénytelenkedéssel felhagyásra ismételve kéretett, maga részéről a' tisztikar a' törvényhez 's annak őtalma alatt hivatalaikhoz ragaszkodásukat határozottan kinyilatkoztattván.

A' főispán erre, — előbb a' miniszteriumhoz teendő fölrását mint közvetítőt igérve, — ezt azonban még a' pártjával leendő érkezéstől függesztve fel; belsejének ekkori, al-

kalmassint jobb, sugallatát, a' pártja irányábani függést elnyomá, mert ezzel tartott értekezés eredményeül azt tudatá a' tisztikaral: mikép a' nevezett párt a' miniszteriumhozi felterjesztésbe nem egyezett, főispán ur tehát a' tisztujtást mindjárt meg fogja tartani, 's e' szerint a' tisztikar igazságos és törvényes igényeinek gyámolítóját, fájdalom! fel nem találá. És miután a' népkitérésével épen azon oldalról fenyegettetett a' tisztikar, hol a' főispán is állt, és ez, első alispánunk felszólítására a' rendbiztosítás iránt nem rendelkezett, érintett első alispánunk, ki ellen valának leginkább intézve a' konkorrálkodók nyilait, május 2kai reggel annak ünnepélyes nyilvánításával, miszerint ő hivataláról le nem mond, eltávozott — a' tisztikarnak hátramaradt részéből néhány folytonos fenyegetés közt arra erőszakoltatott, hogy hivatalaikról mondjanak le, mit gyűlésben a' m. alispán nevükben akkép nyilvánított, hogy ezt a' körülmények hatalmától kényszerítve teszik. — Némely jelen volt tisztviselő k lemondása fenyegetések által sem eszközöltheték — némelyek jelen sem voltak, és így meg sem kérdeztettek — csak négy mondot le önként. —

Mit történt illy körülmények között? a' kiorószakolt lemondások elfogadtak, a' jelen nem voltak lemondottakul tekintettek, a' lemondani nem akarók ellenmondásai figyelem nélkül hagyattak és lón a' főispáni párt által akkor éjjel késztetett és reggel gyűlést megelőzőleg magok a' választandók által a' nép között felolvasott tisztijajstrom szerint általános tisztujtás, melly az önként lemondott négy tisztviselőn kívül, a' többinek kihagyásával végződött.

Ez volt főispánunk beköszönő eljárása, melly szerint a' volt tisztviselőket hivatalaiktól törvénytelenül megfosztani engedte; tisztujtást tartott előleges kihíresztelés nélkül, és pedig akkor, midőn a' tisztujtások tartása az utóbbi országgyűlésen alkotott XVIIik tölzkk által világosan tilalmaztatik. Hiszen tisztelt főispán ur, tisztujtást e' törvénytelenül engedte, és pedig akkor sem lehetett volna tartani, ha minden tisztviselő önként és szabad akaratából hagyta volna el hivatalát, — ekkor is csak a' kormányzó választvány közbejöttéveli helyettesítésnek lett volna helye; — hja! de midőn hivatásunkat tévesztve párttörévéseknek leszünk vak eszközei, akkor a' törvény világos betűi is elhomályosulnak előttünk. Szomorú dolog, ha jelen időkben, midőn a' törvények iránti tisztelet megtagadására úgy is annyi vétkes hajlam mutatkozik — a' példát épen onnan kapjuk, honnan a' mutakozó tiszteletlenség erőlyes visszatörését szemlélni szeretők.

A' törvénytelenül sértett tisztviselő k felelős kormányunkhoz folyamodtak 's ügyök igazságának érzetében teljes megnyugvással várják a' törvényes ítéletet, mert kormányfőrfiaink tiszta hazafisága esalhtalan biztosítékot nyújt, hogy az igazság-kiszolgáltatásban akadálynak tekinteni nem fogják azt, hogy törvénytelenül intőzkedések oly tisztviselőt érintend közvetlenül, ki iránt bizalmokat, az alig egy pár hét előtti kinevezéssel tanúsíták.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy a' diadalt nem annyira megnyert, mint kiorószakolt párt azon fenyegetődzése, melly szerint az előbbi most is egyedül törvényes tisztviselő k iránt ingerültség a' közönséget meghaborítandá, figyelmet sem érdemel, mert nincs bizonyosb, minthogy Csongrád megyének békés polgárai soha sem fognak kötelességeikről megfélekezni, ha csak erre azok által nem ingereltetnek, ki önérdemeknek tömjénezve, elég önhíttén kizárólag csak magokban keresik a' rendfentartás biztosítékát. De amúgy is szomorú dolog lenne — és az anarchiának esalhtalan bizonyossága — ha a' támadható ingerültségtől félelem a' törvénytelenkedést szentesíthetné! Kelt Váshelyen május 14én 1848.

Szatmár megye első bizottványi ülését május 16án tartotta N. Károlyban főispáni elnöklet alatt. A' választott bizottványi tagjai összes száma 462. a' tisztikaron kívül. — Mai legelső ülésre nyitott meg a' pompás megyeház nagy tere, karzattal ellátva, hol a' bizottványi nem tagjai foglaltak helyt. Mi szép mi lelki öröm vala látni Szatmár megye helységeinek minden osztályit képviselve, miként olvadt testvéreileg egybe a' nemesség a' jobbágyokkal, minő illedelemmel viselték magokat (első gyűlés 10 év óta, mellyen részeg garázd ember nem volt!) minden vallású lelkészeket láttunk a' nép közt, hogy értsék hallják a' dolgok menetelét, 's ott-hon hű magyarázóji legyenek a' tanulatlan népek, leginkább az oláh helységek részéről választattak papok és jegyzők olyanok, kik becsületességökről ismértetek valának. Most már a' municipium így alakulva méltó a' fenmaradásra, 's most már méltán mondhatja a' bizottványi „mi Szatmár megye közönsége.“

A' tanácskozást minden előleges gratulációk elmellőzésekével, főispán gr. Karolyi György nyitotta meg. — Legelőbb azon miniszteri rendeletek olvastattak fel, mellyek a' hirlapokból ismértetek, ezután következtek a' megye beligazgatási tárgyak, hivatalos jelentések a' törvények kihirdetéséről, az eskütszékre bírói képességgel bírók összezerítéséről. Egszolgabírói jelentés 14 tanu vallomással közfigyelem

tárgya volt. Nántó helységet oláhok és svábok lakják; a' tanuk egybehangzólag vallják, miként a' nántói oláh pap N. Károlyból a' helység zászlóját hozván azon kiáltással ment több helységen keresztül: „éljenek az oláhok, veszszenek a' svábok. Ezt odahaza szinte ismételte a' helység sváb és oláh lakosai közt, a' sváb bírótól a' helység pecsétjét elvette, a' templomból zászlóval a' szomszéd helységbe az oláhokhoz ment, nagy lödözések közt, mellytől egy csűr meggyuladt, magát az oláhokkal rendőri kapitánynak tétette, az oláhokból nemzetőrséget alakítva magát strázsáltatta. Vizsgálat felolvasatása után a' megye egyeteme elfogatni határozta (a' nántói oláh papot) mi más nap meg is történt. A' rögtön itélő hatalom is megyszerte kihirdetett a' rendeltetést.

Ezek után az ürességben levő Isó alispáni hivatal betöltése törvény értelmében helyettesítés útján törtévény egy sziv egy lélekkel E ö t v ö s Mihály kiáltatott ki első alispánnak, örömmel adá hozzá a' főispán megerősítését; másod alispánságra Nagy Ignác a' mellette felszólamlókat is átadván Domahidy Menyhértnek, közfelkiáltás után Domahidy Menyhért helyettesített.

Ezután a' főjegyző lemondólevele olvastaték föl, melly után Riskó Ignác neve hangzott mindenünnét, a' közvéleménynek hódolt a' főispán, midőn Riskó Ignácot főjegyzővé helyettesítette, és most megköszönve föláll az elválasztott főjegyző, lón siri esend és elmondja: volt Szatmárnak egy felejtetlen főjegyzője, a' hallhatatlan Kölcsey Ferencz, kinek legyen áldott emléke! Most midőn e' teremben először jelenünk meg, a' szabadság reggelén üdvözöljük a' boldogultnak emlékét, ki a' szabadságnak első bajnoka volt, kinek képet halála után mindjárt elhatározta Szatmár megye e' terembe fölfüggesztetni, itt az idő, hogy megemlékezzünk e' határozatról, és megújított a' határozat a' dicsőült képének e' terembe helyezetése iránt. Ezzel az első napi ülés eloszlott, minekutána az egész tisztikar lemondva hivataláról a' helyettesítés másnap folytatni határozatott, de még ez nap első aljegyzőnek Vályi János kiáltással helyettesített, másnap a' tisztikar következőleg alakult:

Nyíri főszolgabíró Jasztrabszki Ignác; alszolgabírák: Komoróczy Péter, Kulín Imre, Balla Bertalan; aladószedő: Tokaji Samu; esküttek: Brezanóczy Lajos, Zanothy Mihály, Nagy Dani 's Bakay Ábrahám. Krasznaközi főbíró: Peley József; al.: Domahidy Ferencz, Boros Bálint és Szintay Lajos; aladószedő: Uray Károly; esküttek: Cserjék Imre, Kis Gida, Csernel Károly, és Köstér Dani. Uray Endre közfelkiáltással szolgabírónak megválasztván, arról lemondott. Szamosközi főszolgabíró: Luby Zsigmond; alsz. bírák: Maróthy János, Kovács Ede, mit elnem fogadván, lemondása után Tolnay Antal választott és Boros Ádám; aladószedő: Nagy Pál; esküttek: Jékey, Gödény, Imre, Madarassy és Szűcs Bert. Bányai járásbeli főszolgabíró: Szeőke Károly; alszolgabírák: Ternyey János főbírói címmele, Boros Pál, Mándy Bert.; aladószedő: Sepsy Dani; esküttek: Pap Vincez, Balla Dani, Bartók Antal és Bojtor Möriz. Tiszti főügyész: Korda Péter; alügyészek: Fényes János, Szováti Zsiga és Kolonay Soma. Főpénztárnokok: Domahidy Gedeon és Csomay Pál; adóhajtó biztosok, kivéve a' szamosközi járást, kik ellen nehéz vádak adattak be 's helyettük Pap Gida és Diószeghy helyettesítettek, a' többi megmaradt. Uti főügyelő: b. Luzsénszky Lajos. Csendszósok maradtak: Rozsy Mihály és Mezey Gedeon számvéőnek László József maradt. Másod aljegyző: Mosony György. Várnagy maradt. Mernőkök: Szatmár József és Röck Pál. Kettő van, mit megjegyezni akarunk általányosan az egész választásra: első az, hogy szebb választási módot kívánni nem lehet, mint midőn kijelölés nélkül a' nép maga fölkiált egy nevet, és azt a' főispán megerősíti, ez történt általányosan az egész helyettesítésnél, második, mit meg kell említenünk, az új esküforma, melly így változott: „minden hivatalbeli tetteimért a' törvényes felelősséget minden következzéseivel elvállalom.“

E' szerint alakult a' tisztikar Szatmár megyében a' legszebb rend és esend között. Megyénk általányosan nyugodt, a' nép esendesen van mindenütt, méltó megemléstésre az, hogy a' mult és mostani gyűlések alatt a' főispán gróf egyformán hja asztalához a' helységek adózó képviselőit, a' tiszt sváb bíró együtt ebédelt a' volt táblabíró urakkal. Szép jele a' testvériségnek. r.—l.

Zemplénből. Május 10kére volt kitűzve a' legelső népképviselői közgyűlés, mellyre előleges kisgyűlési és választványi megállapodás nyomán, minden város négy, minden helység két képviselőt küldött. Már május 9kén hemsegett a' székváros a' minden színezetű nép sokaságától, 's mindkét országgyűlési követünk beérkezvén szinte, este fáklás zenével tiszteltetett meg. Lónyay Gábor négy országgyűlésen keresztüli hívségeért most is közönséges tiszteletben áll, neki a' közönség hű érzelmeit Éles Gejza derék ifju szónok tolmácslá. Másik volt követünk 's most kedves főispánunk gróf Andrásy Gyula, osztatlan nagyrabecsülést vivott ki magának 's őt fáklás zenénél az ékes szülő Éva András üdvözlel.

Másnap május 10kén megnyitott a' közgyűlés a' me-

gyeház udvarán 's a' minden régi divatu pompa nélkül lak- helyét elfoglalta főispán egy küldöttség által meghivatván, főeskiütetett. Beszéde lélekemelő, főjegyzőnk üdvözlése népszerű, és kimerítő volt.

Ezután a' törvényben rendelt kormányzó bizottvány tagjai nevezettek kimintegy kétszázán, ezek névsora a' főis- pán elnöklete alatt előbbi napon tartott tanácskozványban ké- szítettet el, hol is kellő figyelem fordított az egyenlőség és testvériség ígéje megtestesítésére,

A' megyének 8 kerületre osztása is kisgyülésben és választványban dolgoztatott ki előre, mint a' választóhelyek meghatározása is.

A' választó helyek némelyike fölött vita keletkezett a' közgyülésben, de kimondatván előre a' tanácskozványban, hogy azoknak ugy kell maradni, minden eröködés és szavazatsür- getés haszontalan volt, és így némely községbeliek elégtlenülül tértek haza. Hja hijába, minden érdeknek lehetlen eleget tenni.

Közgyülés előtt isteni tisztelet tartott a' székvárosi minden egyházban. A' katolikusok egyházában Szentlélek Gejza, a' reformatusokéban a' derék Vályi Pál, ó hitüekében mikóházi lelkes és esperes roppant hallgatóság előtt tarták alkalmi beszédöket, mind nemzeti nyelven. A' ref. egyházban a' s. pataki mívelt, az ó hitüeknél az ungvári éneklő kar gyö- nyörködtet a' hallgatóságot, kár hogy az ungvári kar orosz nyelven énekelte a' magyar nemzet örömét.

Egyébiránt a' megyékben béke és nyugalom van, a' ma- gyarok teljes lelkesedés és készséggel lépnek a' nemzetör- ségbe, 's csak fegyverre várunk, mert a' fordulatokkal már eléggé készen vagyunk. Magyar miniszteriumunk iránt a' bi- zodalom általános, ismerjük a' körülményeket, 's lehetlensé- geket kívánni kábaság. P.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A' május 17kei nemzeti ülésben a' belügyminiszter biztosítá a' conventet, mikép jelenleg az egész Páris csendes és nyugodt; naponként érkeznek a' me- gyékből nemzetörserégi csapatok, mellyek a' megtámadott con- vent védelmére siettek; 's ezek nyomán biztosítá a' miniszter a' convent tagjait arról, hogy ha Párisban a' gyülés még va- lami veszélybe sodortatnék, már nemcsak 200,000 párisi, de mintegy 500 ezer departementi nemzetörserégre számíthat, kik rögtön a' tethelyén teremhetnek. Cavaignac hadügyi minisz- terré nevezetett, 's eddigi helyettese Trouvé Chauvel rendör- főnöké. A' köztársasági órség helyreállítván a' rendet, kü- lönléte laktanyákra osztott szét; ezután sürgető rendelvé- nyek terjesztettek elő a' conventnek, mellyeknek rögtöni el- fogadása kívántatik: a z első a' clubok fegyverzését tiltit- ja, 's kik közülök résztvettek a' támadásban, 13 hónaptól egész két évig tartó fogságra kárthatatandók; a' második meg- tiltja Lajos Fülöpnek és családjának Franciaországba tér- hetni vissza. Ezután a' középítészeti miniszter terjeszté elé

indítványait; melly ezekben öszpontosul: 1) A' státus megvá- sárlás által minden vasutat magáévá tesz. 2) Négy millió fr. azonnal szavaztassék meg, hogy közmunka által a' népnek azonnali elfoglaltatás nyujtathassék; más három millió pedig a' nemzeti gyárhelyekre fordíthatassék, mellyekben jelenleg 150 ezer munkást kell gyámolítani.

Az alkotványterv kidolgozásával megbizott választvány tagjaira történt szavazás eredménye csak esti 10 ó. jelentethet- tett ki. A' megválasztottak közül csupán hat tag kapott ab- solut többséget, u. m. Cormenin, Marrast, Lamennais, Vivien, Tocqueville, Dufaur; 's e' miatt a' még hiányzó tizenkét tag megválasztására új szavazásnak kell történnie, mellynek kö- vetkeztében 19én tétetett meg mind a' két szavazás, 's az el- sőben hét, a' másodikban öt kapott absolut többséget; köz- tük vannak: Martin, Woixhayé, Coquerel, Corbon, Tourret, G. de Beaumont, Dupin, Vaylabelle, O. Barrot, Payés, Dornés Considérant. — Ezen szavazás után különféle indítványok tét- tettek, mellyek közt nevezetes Dabo képviselőé, melly szerint az ideiglenes kormánytól kibocsátott minden rendeletek a' ház átnézése alá vonassanak, 's e' végett a' különféle bizott- ságok vizsgálatai alá ne terjesztessenek.

A' lapok folyvást közölnek a' május 15kei támadásból egyes adatokat, mik az egésznek értelméhez lényeges részek- ként tekinthetők néha. Az elfogottak törvény alatt állnak, 's vallomásaik nagy részben egymással ellenkeznek, egyébiránt a' bíróság erélyesen foglalkozik az egésznek teljes kinyo- mozásával. Az elfogottak még folyvást tartanak a. Bl a n q u i nem börtönöztetett be, F l o t t eal Brüsselle menekült. — 17ké r ó l levelet irt, mellyet a' Journal d. D. 'közöl, 's melly még Párisban kelt, ebben elismeri, hogy a' királypárti pro- scriptió elől még egyszer kell nekie elrejtőznie, de nemsó- kára valami újat fog a' közönségnek elbeszélni. — Hubert sem találtatott meg. Courtais tábornok Luxembourgba vitetvén kinyilatkoztatá: miként neki más nézete nem volt, mint ke- rülni a' vérontást, 's hogy ó nem áruló; elutasit magától min- den táplálékot, valamint orvosi segélyt is; inkább meg akar halni — mond — mint megbestelenítve élni. — Egyébiránt egy nemzetör-tiszt levele a' 'Presse'ben ellene vall, hogy Courtais a' támadáskor egy nyaláb papirt tartott kezében, mellyet öszszetépve megsemmített, és sugotthadsegédének fülé- bébe, mire ez rögtön eltávozott, hihetőleg — más könnyen árulóvá lehető papirok megsemmítésére.

A' 21kére határozott nemzeti nagy ünnep még az idő- nek nem kedvezése esetében is megfog tartatni. Hervegh nyolcnap óta Párisban tartózkodik; szándéka Spanyolhon 's Portugallian át az canariai szigetekbe vonulni.

OLASZORSZÁG. Az osztrák köv. máj 5. vett sürgönyre utlevélét azonnal kikérte, 's erre vonatkozólag a' Gazetta di Roma-ban olvasható volt, miként a' követ személyének bá- torsága utazás közben kitelhetőleg biztosítatik a' római kor- mány által.

Triesztből máj. 22éről érkezett tudósítások szerint f. hó 19kén nyolcz zászlóalj piemonti és 13 zászlóalj osztrák sere- gek közt Piave mellett ütközet történt. Az olaszok rövid ellen- állás után rögtön hátat fordítának, 's odahagyva álgnyuk, 's minden munitiójokat, úgy irányzák menetöket, mintha Mon- tello erdő mellett veendő erős állásból ostromolnák az ausz- triaiakat. Ekép az osztrákok rende megzavartatván, vagy leg- alább más irányba vezetettvén, a' hirtelen megfordult 's raj- tok ütött ellenség által teljesen tönkre verettek. Az épségben maradt rész Udine, és Codroipo mellé vonult vissza.

A' hegyfok mellett francia hajókat láttak, de mellye- ket mások sardiniai flottának lenni állítanak.

NÉMETORSZÁG. Coburgban a' nép nagy tömegben seregelvén öszsze a' vár előtt megjelent, 's respubiicát ki- álltott; a' herczeg megjelent az erkélyen, 's készségét nyilat- koztatá a' trónról lemondani, ha a' nép többsége a' respubli- ca mellett nyilatkoznék. Erre a' népből néhány szónok kiállt 's elmondá: mikép a' respublica a' nép kívánsága, a' másik oldalról pedig az alkotványos monarchiát éltették. Innét zavar, azután verekedés támadt; és tertius gaudet.

Legújabb B é c s, május 26kán reggel a' tud. egye- tem bezáratását és az akad. legió lefegyverzetését paran- esoló rendelet következtében fölzendült, a' nemzetörserég és polgárság a' tanuló ifjúsággal egyesült, a' számos ezerre me- nő napszámossal, kapa 's fejszével, — mellyet valami Wie- singer nevezetű 27 ezer pengő forinttal megvesztegetni 's a' tanulóifjúságot pártolástól elvonni haszaltalan ügykezett a' Praterben — mert elcsábítatás helyett a' vesztegetni akarót pénzestül az egyetemi ifjúsághoz vezette — hozzájuk esatla- kozott, a' belváros kapujá bezártattak 's katonai szuronyokkal őriztettek — az ifjúság segítségére siető nép azonban a' ve- restornyit kaput betörte 's az ellene meredő katonai szuronyo- kon keresztül rontott, hol egy emberélet esett áldozatul, az őrtisztet pedig a' nemzetörserég szabadítá meg a' népi bosz- szutól, ezt fegyverre kiáltozás 's a' harangoknak ostromi kongatása, dobpergés 's egy óra alatt a' város minden utczái- nak eltorlaszoszása követé. Aszszony, gyermek, férfi az utcai közeget szállásaira versenyt hurcolák, a' nemzetörserég a' katonasággal együtt közösen foglalták el a' város kapuit, hogy a' várossali közlekedéstül legalább a' gyalog jövők 's me- nök el ne zárassanak. Miniszteri tanács után délutáni 2 óra tájban kitakarodott minden katonaság a' városból a' kapuk melletti szokott őrségben kivül, hol egy csapat nemzetör áll egyszersmind. A' városi rendörserég önként lerakta fegyverét 's háborítatlanul laktanyájába vonult. Helyét a' nemzetörserég pótolja délutáni 4 órakor minden lecsilapodott. Futár küldet- tet ő fels. Inspruckba azon kívánattal, hogy esászár ő fels. 14 nap alatt viszatérni vagy a' főbgek közül helytartót kinevezi- ni méltóztassék. Közhiedelem Bécsben, hogy elvannak árul- va 's hogy ő fels. ezen viszszaható párt celszövényci 's ár- mányairól egy hangot sem tud.

64ik szám.

A' gőzösök in- dulásai Pestről.

1848dik évi május 1jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponként reggeli 6 órakor, kapcsolatban Gyórral.
 " Orsovára minden vasárnap reggeli 5 órakor, Galacz és Konstantiná- polylyali kapcsolatban az oláh részen, és május 7 és 21dikén
 " " Odessával.
 " " minden csütörtökön reggeli 5 órakor (minden 14 napokban egyesül Galacz és Konstantinápolylyal a' török részen.)
 " " E' gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 órakor, és minden csütörtökön délutáni órákban.
 " Tittelig minden kedden és pénteken reggeli 5 órakor, le és fölfelé
 " " Eszéken át; a' kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.
 " " E' gőzösök minden vasárnap és szerdán délutáni órákban Titteltől megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.
 Pestről Bécsbe minden hétfőn és csütörtökön elindulnak; és minden szerdán és szombaton megérkeznek.
 " Orsovába minden kedden elindul, és minden szerdán megérkeznek.
 " Pesten; május 1jén 1848.
 Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 12—0

Hirdetvény.
 Az álladalmi javakhoz tartozó ó-budai ura- dalom részéről közhírré tétetik, hogy folyó 1848. évi június hó 15ik (tizenötödik) napján a' budaörsi, 16án (tizenhatodikán) pedig a' tahi 's bogdányi uradalmi pinczékben néhány ezer akó fejtér 's vörös borok edény nélkül a' szokott reggeli ó- rákban nyilvános árverés útján készpénzbeli fizetés mellett el fognak adatni. 2—3

Árverési hirdetvény.
 A' pénzügyi miniszterium kegyes jóváha- gyásából közhírré tétetik, hogy az 1847dik évi diósgyőri urad. termésű 44 hordó majorsági, és 219 hordó dézma borok 1848ik évi június 29kén
 Miskolczon a' kasznári lakban tartandó nyil- ványos árverés útján a' legfőbbet ígérőknek kész pénz befizetése mellett eladotni fognak. — Kelt Diósgyőron május hó 9dikén 1848. 2—3

Munkások ujsága.

Szerkeszti T á n c s i c s M i h á l. Évnegyedre aprilis elejétől június végeig teljes

A' kiadótulajd. april 18kai betegeskedése óta szerkeszti K i r á l y i P á l. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel uri-utca, 453. szám.

É R T E S Í T Ő.

számu példány kapható 's minden pósthivatalnál előfizetheti egy fűjával; helyben 40 kr. ez. p. 2—3

Hirdetvény.
 Az álladalmi javakhoz tartozó ó-budai ura- dalom részéről közhírré tétetik: hogy folyó 1848. évi június hó 20dik napján az ó-budai uradalmi főtitársági irodában közárverés útján következő királyi és egyéb haszonvételek bérbé fognak ad- datni, ugymint:
 1) a' perbáli uradalmi koresma 's mézsár- szék, a' hozzá tartozó 40²/₃ holdnyi szántóföld- del és 6⁷/₈ hold réttel.
 2) a' monostori határban Szent endrei D - na rév közelében létező koresma 6 holdnyi szán- tófölddel, és egy házkerttel.
 3) a' nagymarosi uradalmi koresma 's mé- zsárszék a' hozzá tartozó 9¹/₂ pozsonyi mérőre való szántófölddel 's egy kis réttel.
 4) a' perbáli uradalmi két kerékre járó pa- takmalom 5³/₈ holdnyi szántófölddel és egy há- zi kerttel.
 5) a' bogdányi uradalmi bolt a' kereske- delmi szabadsággal. 2—3

Árverési hirdetvény.
 Felsőbb jóváhagyásból ezennel közhírré tétetik, miszerint f. e. június 30kán Tarczalon a' tiszttartói lakban tartandó árverés útján követke- zendő tokaji urad. kir. haszonvételek bé be a- datni fognak:
 1ször Tokaj városában gyakorlandó husvá- gatási jog az ahoz tartozó szadonnamérréssel.
 2szor a' Tokaj-rakamazi, és timári halászat.
 3szor a' kis tokaji száraz malom.
 4szor a' tarczali Csukaház nevű koresma.
 5ször a' tarczali fekete S a s nevezetű ven- dégfogadó.
 6szor a' tarczali négy bólt.
 7szor a' timári két száraz malom.
 8szor a' rakamazi határban létező 61 hold kenderföld 1848dik év november 1ső napjától, számitandó három évre. Az árverésben ré- zesül- ni kívánók a' szükséges bánatpénzzel, és biztosí- tékkal ellátva, az árverési föltételeket a' diósgy- őri főtitársági és tarczali tiszttartói irodában előre is megzemlélhetik. Kelt Diósgyőr május hó 12- kén 1848. 2—3

Gőzhajózási hirdetvény.

Csütörtökön május 18kán induland az első gőzös **S z o l n o k b u l T o k a j b a.**

E' gőzös járás folyvást folytatattatik, ha semmi akadály nem lép közbe, minden csütörtökön Szolnokból Tokajra, minden vasárnap Tokajból Szolnokra.
 P e s t, május 12én 1848. Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügyvivósége. 3—5